

HISTORIAN YSTÄVÄIN LIITTO 80-VUOTIAS

■ Itsenäisen Suomen alkutaipaleella on varmasti törmätty kahteen suureen puutteeseen. Ensinnäkään suomalaisilla ei ollut kokemusta valtioiden välisten suhteiden hoidosta. Tämä näkyi selvästi niissä toimissa, joiden avulla senaatti pyrki hankkimaan Suomen itsenäisyydelle kansainvälistä tunnustusta. Tosiasioiden eteen jouduttiin, kun Ruotsi ja Saksa ilmoittivat oman tunnustuksensa edellytyksenä olevan, että Neuvosto-Venäjä tunnustaa Suomen itsenäisyyden. Näin P.E. Svinhufvud oli pakotettu kääntymään kansankommissariaatin puoleen tunnustuksen saamiseksi.

Toinen puute on liittynyt historiatietoisuuteen. Voidaan olettaa sen rajoittuneen suomalaisten keskuudessa varsin pieneen piiriin. Lisäksi se, mitä historiasta tiedettiin, oli aikojen kuluessa väritynyt emämaiden, Ruotsin ja Venäjän, etujen mukaisesti. Suomalaista historiaa alettiin kirjoittaa 1800-luvun lopulla ja tässä työssä kunnostautui myös G.Z. Yrjö-Koskinen. Hänen syntymäpäivänsä 10.12. on Liittomme vuosijuhlan päivä. Liittomme perustajiin kuuluneet J.R. Danielson-Kalmari ja J.K. Paasikivi kokivat suomalaisten "historiattomuuden" kansakunnalle haitalliseksi ja niin syntyi ajatus tuoda historiaa myös "kadunmiehelle". Tämä ajatus peruspilarina syntyi Historian Ystävien Liitto vuonna 1926.

Alusta alkaen Liiton perustajilla on ollut mielessä sekä tieteellisen että populaarin tekstin levittäminen Suomen vaiheista ja historiasta laajemmaltikin. Täten HYL on tukenut vuodesta 1928 Historiallisen Aikakauskirjan julkaisemisesta. Voidaanpa jopa sanoa, että Liiton jäsenen jäsenmaksuillaan HAIK:lle antama tuki on ollut ratkaiseva panos tieteellisesti korkeatasoisen aikakauskirjan olemassaololle Suomessa. Tätä linjaa on syytä jatkaa myös tulevaisuudessa ottaen kuitenkin huomioon myös HYL:n toiminnan omat tarpeet.

HYL:n omaa toimintaa on ollut järjestää jäsenilleen seminaareja ja

matkoja, joilla historia on ollut se tärkeä yhteinen nimitäjä. Lahden kesäseminaarit ovat kokeneet laskuja ja nousuja, mutta niitä on jatkettu. Tulevaisuudessa niiden voidaan arvioida saavan lisäpotkua Suomalaisista Historiapäivistä, joita on järjestetty Asikkalassa ja Lahdessa vuodesta 1999. Asikkalan osuus perustuu J.R. Danielson-seminaarille, joka traditio alkoi vuonna 1991, kun Suomen lähiympäristössä oli odotettavissa suuria muutoksia. Kaikki Historiapäivien luennot ja seminaarit ovat yleisölle avoimia maksutta. Tämä pätee myös J.R. Danielson-seminariin, joka ensi vuonna 8.2. järjestetään samanaikaisesti avoimena ja kutsuseminaarina.

Matkojen suosio on vuosi vuodelta ollut suurta. Kaukomatkat ovat tulleet niin suosituiksi, että Intiaanakin piti lähteä oikein kahdella ryhmällä. Eurooppa on pitänyt kutinsa

ja sen historia kiinnostaa nyt aivan uudella tavalla. Ollaanhan sitä nyt niin eurooppalaisia Suomessakin. Kotimaisten matkojen kohdetta on sen sijaan ollut hieman vaikea motivoida, kun on pitänyt pitäytyä päivän matkan päässä pääkaupungista. Kohteita on kuitenkin ollut ja tulee olemaan riittävästi.

Historian Ystävä on viimeinen innovaatio HYL:n omaan toimintaan. Olemme saaneet oman forumin, jolle on luvassa merkittävä tulevaisuus, jos vain pystymme sille allokoimaan resursseja. Tämä onkin ratkaiseva tekijä tulevaisuutta suunniteltaessa. Omasta toiminnasta tiedottaminen ja tulevaisuudessa jäsenen omat tekstit voivat kirvoittaa toimintaamme uuden ulottuvuuden. Onkin nähtävissä HYL:n oman toiminnan laajeneminen yhdysiteeksi Liiton jäsenen välille.

HEIKKI TALVITIE

Kevätkauden 2007 tapahtumia

- **Suomalaiset Historiapäivät 9–10.2.** Lahdessa. Erillinen ohjelmavihko on jäsenpostin mukana.
- **Historian kesäseminaari Uskonnolliset liikkeet ja yhteiskunta Lahden kansanopistossa 12.–14.6.** Tarkempia tietoja seuraavassa Historian Ystävissä kevättalvella sekä liiton ja kansanopiston [www-sivuilla](http://www.sivuilla). Varaa jo kalenteriisi!

Kesäretki Kreikkaan noin 5.–10.6.2007

Historian Ystävien Liiton kesäretki suuntautuu nyt kesäkuun alussa – siis ennen hellekautta – Ateenaan, josta myös retkeillään muihin historiallisesti kiinnostaviin paikkoihin ikimuistoisessa Kreikassa. Tarjolla on asiantuntevaa opastusta ja innostavaa matkaseuraa, kuten perinteisesti liiton matkoilla. Tarkempia tietoja aikataulusta, matkareitistä ja hinnoista saa 15.2. alkaen liiton toimistosta. Siellä otetaan myös vastaan ilmoittautumisia. Osanottajamäärä on tietenkin rajoitettu.

Historian Ystävien Liiton muita tilaisuuksia

- **Vuosikokous to 1.3.2007 klo 18.00 Cafe Hausen**, Kansallisarkisto, Rauhankatu 17, Helsinki. Käsitellään sääntömääräiset asiat. Kokouksen jälkeen on esitelmä, joka on perinteisesti liittynyt Vuoden historiategoksen nimeämiseen.
- **Vierailu eduskuntaan ma 12.3. klo 14 alkaen.** (Kierros n.2,5 tuntia.) Tutustutaan sataa vuottaan juhlihan eduskunnan taidekokoelman helmiin ja talon arkkitehtuuriin sekä veteraanikansanedustajien muistitietoprojektiin. Ilmoittautuminen liiton toimistoon sihteerille 5.3.mennessä. (Yhteystiedot toisaalla.) Mukaan mahtuu 20 ensinnä ilmoittautunutta.
- **Palkittujen historiategosten esittelytilaisuus 17.4. klo 18.00 Sali 309 Tieteiden talo, Kirkkokatu 6, Helsinki.** Vuoden historiategos-kilpailussa menestyneiden kirjojen tekijät esittelevät teosten syntä ja sanomaa.

Suomen Historiallisen Seuran Raja- esitelmäsarja jatkuu keväällä:

- **Ma 29.1.** klo 18. Dos. Anu Korhonen: Kauneuden rajat: katseesta ja sukupuolesta uuden ajan alun Englannissa.
 - **Ma 26.2.** klo 18. Prof. Max Engman: Rajatapauksia. Panttivankien vaihtoa ja rajiikennettä Karjalan Kannaksella 1918-1920.
 - **Ma 26.3.** klo 18. Dos. Marjo Kaartinen: Ruumiin rajat: rintasyöpä uuden ajan alussa.
 - **Ma 23.4.** klo 18. Dos. Hannele Klemetilä: Viimeisellä rajalla. Kuolemankäsitteet keskiajalla.
- Tilaisuuksiin on vapaa pääsy ja ne ovat Tieteiden talolla, Kirkkokatu 6, Helsinki. Lisätietoja www.histseura.fi shs@histseura.fi

Mahtiliitto joutunut globalisaation myllyyn

Historian Ystävien Liitto viettää vuosijuhlaansa prof. **G.Z. Yrjö-Koskisen** syntymäpäivänä 10.12. Viime vuonna tilaisuus oli tavanomaista juhlavampi – oli kulunut 80 vuotta liiton perustamisesta. Maittavan joulupöydän antien ohella Helsingin Suomalaisella Klubilla nautittiin kvartettilaulusta – mm. Maamme-laulusta **J.L. Runebergin** omana, viehättävänä sävellyksenä.

Fil. tri **Antti Kujala** esitteli sata vuotta täyttäneen Paperiliiton vaiheita. Taloudellisen edunvalvonnan ohella sen toimintaan ovat vaikuttaneet poliittiset kysymykset. Kauan oli voimassa sanonta ”kaksi ei lakkoile – Neuvostoliitto eikä Paperiliitto”. Työtaisteluihin ei lähdetty profiilin nostamiseksi tai poliittisista syistä.

Ennen nykyistä globalisaation myllystä Paperiliitto tunnettiin voimatekijänä, joka oli nostanut jäsenkun-

tansa työväestön aateliksi. Pääomavaltaisen alan työnantajat myöntivät pitkälle liiton vaatimuksiin. Molemmat osapuolet tiesivät, että kansantalouden avainalan kannattavuus turvattiin viime kädessä devalvaatiolla.

Alun perin puunjalostus oli kuitenkin melko heikosti palkattu ala eikä Paperiliiton asema ollut vahva. Järjestäytymisaste oli matala ja monet patruunat yrittivät vaikuttaa yhden suuryrityksen paikkakuntien ilmapiiriin niin laajalla sosiaalitoiminnalla kuin poliittisella painostuksella. Vuoden 1918 perintö oli monessa tehdaskauppalassa verinen – molemmin puolin.

Vielä 1940-luvun loppupuolella ääriivasemmiston onnistui nousta enemmistöksi Paperiliitossa. Sen jälkeen liitto on pysynyt vahvasti SDP-johtoisena ja sen asema vahvistui teollistuvassa Suomessa. Viime vuosina on kuitenkin

jouduttu uuteen tilanteeseen, mitä heijasti niin äskeinen pitkä työsulku kuin Voikkaan tehtaan kohuttu lopettaminen.

Puheenjohtaja **Jouko Ahonen** esitteli metsäteollisuuden monia haasteita globaalien kilpailun oloissa.

Dosentti **Martti Häikiö** esitteli liiton ensimmäisen puheenjohtajan **J.K. Paasikiven** näkemyksiä historiasta. Puheenjohtajuudesta Paasikivi luopui vasta presidentiksi tultuaan ja ohjasi liitolle myös taloudellista tukea. Hänen kuolemastaan tuli viime joulukuussa kuluneeksi 50 vuotta.

Juhlivia liittoja onnittelivat Suomen Historiallinen Seura (prof. **Ilkka Nummela**), Historiallinen Aikakauskirja (dos. **Pirkko Leino-Kaukiainen**) ja Tieteellisten Seurain Valtuuskunta (prof. **Marjatta Hietala**).

Paperiliitto tuki vuosijuhlan järjestämistä. (JVe)

Eino Jutikkala – historian popularisoija

■ Akateemikko Eino Jutikkala kuoli 22.12.2006 eli pian 99-vuotispäivänsä jälkeen. Sen tietämällä ilmestyi fil. tri Keijo K. Kulhan elämäkerta Jutikkala – tinkimätön akateemikko. Jo teoksen nimi osui maaliin.

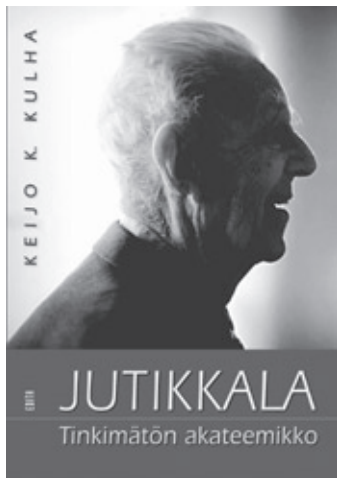
Jutikkalasta on jo julkaistu monia muistikirjoituksia, joita ei ole tarpeen tässä toistaa – historian ystävät tietävät akateemikon tieteelliset ansiot. On kuitenkin syytä korostaa Jutikkalan ansioita historiatietämyksen levittäjänä ja kansanomaistajana.

Jo nuorena tutkijana Jutikkala lähti siitä, että historia on avoin tiede. Hänen ei tarvinnut korostaa oppineisuuttaan muka-viisaalla teoretisoinnilla eikä koukeroisella esitystavalla. Hän tiesi, että teoriat ovat välttämättömiä holvikaarien ja betonivalujen tukia, mutta ne on purettava, kun rakennus on valmis.

Kaikki Jutikkalan tieteelliset teokset avautuvat kohtuullisen yleissivistyksen omaaville. Esimerkiksi Uuden ajan taloushistoriaa oli nautinto lukea jopa tenttiä varten. Hänen luentonsa tempasivat mukaansa. Professori osasi käyttää havaintovälineitäkin jo silloin, kun

piirtoheitin oli harvinaisuus eikä powerpointista tiedetty mitään.

Jutikkalan rooli historiatietoisuuden levittäjänä ulottui akateemisia ympyröitä laajemmalle. Vielä toissa vuonna hän puhui P.E. Svinhufvudin muistosäätiön teiniseminaarissa.

Akateemikko Eino Jutikkalan elämäkerta ilmestyi hieman ennen hänen kuolemaansa.

Historian Ystävien Liitto oli hänelle aina tärkeä. HYL:n varapuheenjohtajuus ei ollut hänelle muodollisuus muiden luottamustoimien rinnalla, vaan usein hän oli liiton avainhahmo.

Perinteisesti HYL:n puheenjohtajana on ollut yhteiskunnassa arvostettu historian harrastaja ja varapuheenjohtajana alan tunnustettu tutkija. Jutikkala oli siten myös HYL:ssä side tiedeyhteisön ja muun yhteiskunnan välillä. Verkostuminen keksittiin historian alalla siis kauan ennen konsulttien muotifraaseja.

Tyylinsä mukaisesti Jutikkala oli HYL:n luottamustoimissa aktiivinen ja usein vaativakin, kuten Hämeen kartanoissa on ollut tapana. Erityisen tärkeitä hänelle olivat Lahteen päätyneet historian kesäseminaarit. Vielä muutama vuosi sitten hän raahasi matkalaukkuaan asemalta ylös Harjukadulle – nuuka akateemikko käytti aniharvoin taksia.

Liiton matkoille ja muihin tilaisuuksiin Jutikkala osallistui viime aikoihin saakka käyttäen aina hyvin jäseneltyjä puheenvuoroja. Niitä historian ystävät kuuntelivat tarkasti.

JYRKI VESIKANSA

Lahden seminaarissa laveaa henkilökirjoa

■ Historian Ystävä jatkaa Lahden kesäisen seminaarin annin esittelyä. Perinteinen tapahtuma järjestettiin Lahden Kansanopiston kansa sen tiloissa rehtori Ville Marjomäen johdolla. Teemana olivat *Merkleibenkilöt historian vetureina ja aikakautensa tulkkeina.*

Monta legenda Suomen sodasta

Prof. **Jussi T. Lappalainen** havainnollisti kuvausta Suomen sodan miehistä niin kartoilla kuin *Porilaisten marssilla*. Se on eurooppalaista perua ja nousi kuuluisuuteen vasta kauan vuosien 1808-09 jälkeen, kun 1851 näytelmään *Vänrikki Stoolin tarinoista* tarvittiin musiikkia. Ulkomailta melodia oli tunnettu mm. nimellä *Bonaparten marssi Egyptissä*.

Jussi T. Lappalainen ei kätkenyt savolaisuuttaan kertoessaan Suomen sodan miehistä.

Marssista tuli Suomessa niin suosittu, että **J.L. Runeberg** joutui kirjoittamaan siihen sanat Vänrikki- en toiseen osaan. Todellisuudessa marssilla ei ollut mitään tekemistä vuosien 1808-09 Porin rykmentin kanssa.

C.J. Adlercreutz oli ainoa suomalaisyntyinen sotapäällikkö 1808-09. Hän onnistui Lappalaisen mukaan aidosti vain Alavuden taistelussa. Tappioon päättyneeseen Oravaisten taisteluun ryhtyminen oli häneltä taas kyseenalaista; täällä olisi

kannattanut ensin vetäytyä. Sen sijaan sodassa Napoleonin vastaan Adlercreutz oli hyvä komentaja.

Sandels oli Lappalaisen mukaan vaativa, etäinen ja usein pisteliäs komentaja. Tärkeitä olivat hänen apulaisensa **Duncker** sekä **Malm**, "aikansa Koskela". Hörneforsissa 5.7.1809 Sandels piikitteli Dunckeria pelkuruudesta, jolloin tämä veti Savon jääkärit taisteluun ja kaatui.

Koljonvirralla Sandels ymmärsi Lappalaisen mukaan aikaeron, muttei uskonut venäläisten hyökkävän heti aselevon päätyttyä. Runeberg ei liittänyt **Sven Dufvaa** suinkaan Koljonvirran taisteluun, vaikka näin usein ajatellaan. Soturin esikuvana pidetty mustasaarelainen **Bång** oli kyllä mukana, mutta riehui muualla kuin sillalla.

Cronstedt luovutti Viaporin Lappalaisen mukaan mm. ruudin niukkuuden takia. Linnoituksessa ihailtiin Napoleonin ja vierokuttiin omaa kuningasta. Arveltiin myös, että sodan jälkeen palataan entiseen tilanteeseen, kuten kahdesti oli tehty 1700-luvulla. Palkkiota teostaan ei Cronstedt Lappalaisen mukaan venäläisiltä saanut.

Suurmies ei enää kirosana

Dos. **Vesa Vareksen** mukaan termi suurmies on ollut välillä kirosana, kun historian kulussa on korostettu ns. rakenteita. Psykologia on kuitenkin painottanut jälleen henkilöitä. He heijastavat aikaansa – ja kiinnostavat suurta yleisöä.

Itsenäisyyden alkuvuosien keskeinen vaikuttaja **Lauri Ingman** ei Vareksen mukaan sopinut 1970-luvun stereotyyppiin. Oikeistoa ei suosittu ja Kokoomuksessakin Ingman oli jäänyt **J.K. Paasikiven** varjoon. Kiinnostus keskittyy yli-päänsä presidentteihin sekä sota-ajan johtajiin. Ingman ei ollut edes presidenttiehdokas ja hänen omin näyttämönsä oli rauhan ajan eduskunta.

Teologina Ingman oli kirkon uudistaja ja kuului myös Suomalaisessa puolueessa uudistusmielisiin, jotka halusivat yhdistää kansallistunteen ja sosiaalisuuden taistelussa ruotsinkielistä yläluokkaa vastaan. He pettyivät työväenluokkaan jo suurlakossa sekä eduskuntauudistuksessa 1905-07, mutta säilyttivät sosiaalisen ajattelunsa juuret.

Sortovuosina realististi Ingman edusti maltillista myöntyvyyttä. Se oli hänelle kuitenkin vain keino, ei päämäärä. Hän näki Suomen uhri- na eikä harrastanut "YYA-liturgiaa". Kun myöntyvyys ei johtanut tulok-

Vesa Vareksen mukaan Lauri Ingman oli ulkoisesti kuin Karin kokoomushahmo.

siin, Ingman liukui yhteisrintamaan perustuslaillisten kanssa. Hän ei silti ollut itsenäisyysmies, vaan korosti 1917, ettei maaliskuun valtakumouksen saavutuksia saanut vaarantaa. Oli tavoiteltava "suurinta mahdollista itsenäisyyttä, joka oli saavutettavissa".

Ingman pelkäsi myös yhteiskunnallista mullistusta ja vastusti siksi tammikuussa 1918 suojeluskuntien julistamista hallituksen joukoiksi. Kansalaissodan ajan hän piileskeli ja varoitteli heilahtamasta liian oikealle. Ingman taipui kyllä monarkismiin ja oli eduskunnan puhemiehenä viemässä **Friedrich Karlille** tietoa kuninkaanvaalista, mutta haki viimeiseen asti kompromissia kaikkien porvariryhmien kesken.

Saksan romahdettua Ingmanista tuli Suomen ensimmäinen pääministeri. Hän putosi 1919 eduskunnasta, mutta pysyi sisäpiirien vaikuttajana. Kesällä 1919 hänellä oli "maailmanhistorian avaimet kässissä", kun oli päätettävä hyökkäyksestä Pietariin. Ingman vastusti ajatusta, joka ei sitten toteutunutkaan. Realistina hän runnoi myös Tarton rauhan lävitse.

1920-luku oli Ingmanille hyvää aikaa. Tehtäviä riitti hallituksessa, eduskunnassa ja komiteoissa ja hän tuli hyvin toimeen **K.J. Ståhlbergin** kanssa. Aitosuomalaisuutta ja luokkapuolueita Ingman vierasti eikä edes suomentanut nimeään. Lapuan liikkeen nousua hän oli jo sivummalla politiikasta, mutta varoitteli Mäntsälän kapinan aikaan "väkivallan profeteoista".

Politiittisena persoona Ingman ei Vareksen mukaan "innostunut mistään" ja varoi suuria eleitä. Hän suosi näkymätöntä vaikuttamista ja nopeaa polemiikkia. Ulkoisesti 129,5-kiloinen mies oli porvarin perikuva, mutta hän varoi kutsu- masta itseään konservatiiviksi tai oikeistolaiseksi.

Joka sukupolvella oma Linnansa

Prof. **Leena Kirstinän** mukaan jokaisella sukupolvella on ollut oma **Väinö Linnansa**. *Tuntemattoman sotilaan* aikaan Suomen kirjallisuudessa pyrittiin eroon nationalismista. Modernistit eivät kuitenkaan inostuneet Linnasta, joka oli **Tuomas Anhavan** mukaan julkaissut ”poikakirjan”. Linna halusi toki kaataa **Vänrikki Stoolin tarinoiden** kuvan sodasta, mutta oli itsekin saanut vaikutteita Runebergilta.

Toini Havun tunnettu HS-arvostelu toi mieleen **August Ahlqvistin** Ki-vi-teilauksen, mutta pian Linna sai puolustajia sodassa olleista, kuten **Knut Pippingistä**, **Matti Kuusesta** ja **Martti Haaviosta**. **Edvin Laineen** elokuva miedoksi romaaniin tulkintaa ja **Matti Kurjensaari** teki Linnasta kansallisen eheyttäjän.

Täällä Pohjantähtien alla aiheutti 1960-luvun alussa väittelyn etenkin vuodesta 1918. Historioitsija löysivät Linnan kuvauksessa detaljivirheitä, kun taas modernistit eivät hyväksyneet teoksen realismia. Yleiseen historiakuvaan romaani vaikutti silti paljon. Kek-

Leena Kirstinän mukaan tulkinnat Väinö Linnasta ovat vaihdelleet.

kosen Suomessa Linna alkoikin kantaa kansallisen viisaan viittaa.

Nobelin kirjallisuuspalkinto jäi Linnalta Kirstinän mukaan saamatta osin teosten huonojen englanninostosten takia. 2000-luvulla Linnalta etsitään yksilöitä ja feminisitit pohtivat teosten naiskuvaa. Ellen Salpakarissa on nähty Louhi-hahmo ja Aune Leppänenkin piti puoliaan. Ensi sijassa Linnan ideaalina oli kuitenkin ikuinen äitihahmo.

Naislääkäreillä aluksi vaikeuksia

Prof. **Marjatta Hietala** kuvasi suomalaisia terveydenhuollon uranuurtajia, jotka olivat usein kuuluisampia ulkomailla kuin kotimaassa. Heistä naislääkärit joutuivat taistelemaan jyrkkiä ennakkoluuloja vastaan eivätkä heidän uransa useinkaan edenneet nykyä vastaavasti.

Marjatta Hietala arveli, että moni takavuosisien vaikuttajanaista tunnettiin paremmin ulkomailla kuin kotimaassa.

Liiton jäsentiedotus

Historian Ystävien Liiton toiminnasta kerrotaan ensi sijassa *Historian Ystävissä*. Säilytä siis lehti ainakin tapahtumiin saakka.

Liiton kotisivut ovat www.osoite.fi/pro.tsu.fi/byl. Ne pyritään pitämään jatkuvasti ajan tasalla. Siellä julkaistaan myös tuoreeltaan *Historian Ystävä*. Sieltä lehti siis löytyy, jos se sattuisi hukkumaan.

Tietoja saa myös *sibteeriltämme Julia Burmanilta*, joka on parhaiten tavoitettavissa Tieteiden talolta keski-ikäisiksi klo 16-17 ja torstaisin klo 10-12 puhelimitse 09-22869351. Faksinumero on 09-228 69266 ja sähköpostiosoite sbs@histseura.fi. Postiosoite on Tieteiden talo, Kirkkokatu 6, 00170 Helsinki.

Albert Palmberg korosti hygieniää. Hänen kurssikirjansa *Allmänna hälsösvårslära* käännettiin jopa espanjaksi ja hän tunsikin mm. **Robert Kochin** ja **Louis Pasteurin** eli alansa huiput. Ylipäänsä suomalaiset tutkijat olivat Hietalan mukaan sata vuotta sitten kansainvälisesti hyvin verkottuneita.

Max Oker-Blom edisti kouluterveydenhuoltoa ja ajoi kouluihin jopa yhden oppitunnin seksivalistusta. Modernia oli myös koululaisten väsymyksen tutkiminen. Hänen *Kodin lääkärikirjansa* (1908) käännettiin yhdeksälle kielelle.

Konrad ReijoVaaran (aik. **Relander**) väitöskirja Haapajärven oloista oli oikeastaan sosiologiaa. Valistusta korostanut, toimelias lääkäri perusti *Terveydenboitolehden*, joka ilmestyy edelleen, nyt nimellä *Hyvä terveys*.

Ensimmäisellä naislääkäriillä **R. Heikelillä** riitti sen sijaan vaikeuksia. Häntä ei haluttu edes päästää anatomian opetussaliin eikä naista haluttu nimittää virkoihin. Hyljeksi Heikel jäikin yksinäiseksi ihmiseksi, joka testamentissaan kielsi omien hautajaistensa järjestämisen.

Vaikeaa oli myös Euroopan ensimmäisellä naislääkäriillä **Agnes Sjöbergillä**. Dresdenissä miehiset opiskelutoverit syrjivät suomalaisnaista niin, että hän siirtyi Berliiniin. Siellä suhtautuminen oli myönteistä ja ensimmäisen maailmansodan alettua naislääkäriä tarvittiin. Esimies tosin anasti Sjöbergin tutkimustulokset.

Sjöberg väitteli ja jopa habiloitui, mutta tieteellinen ura oli tukossa jos siksi, ettei Suomessa ollut akateemista eläinlääketieteellistä koulutusta. Sjöberg avioitui ja oli Seinäjokeella kauan ”ronski piirilääkäri, jota kaikki pelkäsivät”. (JVe)

MUITA TILAISUUKSIA

Pe 19.1.2007 klo 9.30–16.30. Mikael Agricolan perintö suomalaiselle kulttuurille. Suomen kirkkohistoriallisen seuran ja Helsingin yliopiston kirkkohistorian laitoksen järjestämä Agricola-juhluvuoden seminaari Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran juhlasalissa, Hallituskatu 1, Helsinki.

To 25.1.2007 klo 18.00–20.00. Tieto-Finlandia -palkinnon 2006 voittaja, ulkoministeri Erkki Tuomioja kertoo kirjastaan ”Häivähdys punaista: Hella Wuolijoki ja hänen sisarensa Salme Pekkala vallankumouksen palveluksessa” Työväenliikkeen kirjaston puhujaseurassa. Toimittaja Hannu Taanila johtaa keskustelua Helsingin työväenyhdistyksen (HTY) auditoriossa Paasivuorenkatu 5 A. 00530 Helsinki

Glossa – keskiajan tutkimuksen seura Tieteiden talolla (Kirkkokatu 6, Helsinki), salissa 404.

Ti 13.2. klo 18–20. Fil. maist. Tiia Aarnipuu alustaa ristiinpukeutuvista pyhimyksistä.

Ti 13.3. klo 18–20 Ph. D Katja Ritari alustaa pyhimysten teologiasta.

La 31.3. vuoden 1918 Mouhun taistelu, johon mm. **Urho Kekkonen** osallistui, näytellään Voikosken ja Mouhun maastossa Valkelan-Mäntyharjun tienoolla. Yöpyminen Orilammen majalla, jonne ilmoittautuminen 31.1. mennessä (05-389881). Lisätietoja Juuso Salokoskelta (050-3306271).

NÄYTTELYITÄ

Kunnon kansalainen 10.6.2006–15.6.2008 Hakasalmen huvila, Mannerheimintie 13, Helsinki. Auki ke, pe-su klo 11–17, to klo 11–19. Pääsymaksu 4/2 e, alle 18-vuotiaille ja torstaisin vapaa pääsy. Kunnon kansalaisuuden historia auttaa näkemään nyky-suomalaisille esitetyt monet ristiriitaiset vaatimukset osana yhteiskunnan pitkä kehityslinjooja. Kansainvälinen verkkonäyttely osoitteessa www.realcitizen.info, siellä voi myös suomeksi testata kansalaiskuuntoaan.

Metsän tyttäret – näyttely naisesta, metsästä ja vähän miehestäkin. Näyttely tarkastelee naisen suhdetta metsään mm. työn, kokemusten, valtasuhteiden ja mielikuvien kautta. Metsä on tarjonnut monelle naisille toimeentulon niin menneisyydessä kuin nykyisinkin. Mielenkiintoisia näkökulmia naisen metsäsuhteeseen tarjoavat kansanperinne, myytit, folklore, ja taide. Yhä useamman naisen kosketuspinta metsään muodostuu luonnossa virkistytymisestä ja kauneuden ja terveyden ylläpitämisestä. Avoinna 31.3.2007 saakka. Lusto – Suomen metsämuseo, Lustontie 1, 58450 Punkaharju. Puh. (015) 345 100.